

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Mishle

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 594 [1833 oder 1834]

1

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9155

ז

- (א) בְּנֵי שֹׁמֵר אֲמַרְי וּמְצוֹתַי תִּצְפֵּן אֶתְךָ:
- (ב) שֹׁמֵר מְצוֹתַי וְהָיָה וְתוֹרַתִי בְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ:
- (ג) קְשָׁרֶם עַל-אַצְבְּעֹתֶיךָ כְּתָבֶם עַל-לִוַח לִבְךָ:
- (ד) אֲמַר לַחֲכָמָה אֶהְיֶה אֵת וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא:
- (ה) לְשֹׁמְרֶךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכָרֶיָה אֲמַרְיָה הַחֲלִיקָה:
- (ו) כִּי בַחֲלוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֲשַׁנְּבִי נִשְׁקָפְתִּי:
- (ז) וְאֵרָא בַפֶּתָאִים אֲבִינָה בְּבָנִים נֶעַר חֶסֶר-לֵב:
- (ח) עֵבֶר בִּשְׁוֹק אֶצֶל פִּנָּה וְדַרְךְ בֵּיתָה יִצְעַד:
- (ט) בְּנִשְׁפָּף-בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְאִפְלָה:
- (י) וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שֵׁית זֹנָה וְנִצְרַת לֵב:
- (יא) הַמֵּיהָ הִיא וְסִרְרַת בְּבֵיתָה לֹא-יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ:
- (יב) פַּעַם וּ בַהוֹיץ פַּעַם בְּרַהוּבַת וְאֶצֶל כָּל-פִּנָּה חֵאָרֵב:

והחזיקה

ז (א) בני שמור אמרי ותורת ומלותי באישון עיניך. שמור של עין שהוא דומה חזק כמו אישון לילה: (ד) אחותי את. קרבנה חליך: ומודע. קרוב כמו בעז מדעתנו (רות ג') קרובנו כלומר קרבנה אלך תמיד: (ו) אבינה. הבחנת וראיתי: (ח) אלל פנה. פנה של זונה ועבוד' זרה: (י) והנה אשה. במשמעה. ד"א אחד מן המסיתים: שית זונה. כמו (שמואל ב') שחותיהם כלומר ערות זונה: ונלורת לב. כמו (ישעי' א') עיר נלורה המוקפת כרכוס כן לבושל זומוקס' זימה אולת: (יא) וסודרת. סרה מן הדרך:

זנתי

ב א ו ר

ז (א) בני, יוסיף המליך להזכיר מאשת הזמה ובתחלה יעורר כדרכו לאחזו בחכמה, כי היא מגן לכל החוסים בה: (ב) שמור מצוהי וחיה, הוראת הו"ו כמו למען, ושעור הכתוב למען תחיה שמור מלותי ותורת וכו': (ד) ומודע לבינה, בא מודע בזכר אם גם בינה נקבה כי כפי מנהג בני קדם התאר נקבה לא יהיה מדרך המוסר מה שאין כן באחותי כאשר יבין כל קורא: (ה) לשמרך, כתרנוס הכשדי דונטרך כלומר אמור לחכמה אחותי וכו' למען תשמרך.

אישנבי

- (א) מיין זאָהן! אַכטע אויף מיינע וואָרטע, אונד בעוואַהרע אין דיר מיינע געבאָטהע.
- (ב) דאָמיט דוא גליקליך וויעסט, בעאַבאַכטע מיינע געבאָטהע, אונד מיינע לעהרע וויא דיינען אויגאַפּפּעל.
- (ג) בינדע זיא אום דיינע פֿינגער, שרייבע זיא אויף דיא טאַפּעל דיינעם הערצענס.
- (ד) שפּריך צור וויזהייט: דוא ביזט מיינע שוועסטער, נעננע דיא פֿערנונפֿט דיינע פֿריינדן;
- (ה) דאָמיט זיא דרך בעוואַהרע פֿאַר יענעם פֿערוואַרפּענען ווייבע, פֿאַר יענער ענטאַרטעטען מיט הייכלערישען וואָרטען.
- (ו) איינסט זאָה איך דורך'ם פֿענסטער, שויעטע דורך'ם גיטטער, איך בעטראַכטעטע דיא לייכטזיניגען.
- אונד בעמערקטע אונטער דען יינגלינגען איינען אונז ערפֿאַהרנען יונגען.
- (ח) ער גינג דיא שטראַססע איהרעם ווינקעל פֿאַרבייא, וואָלטע איהר הויז פֿאַראויבערשרייטען.
- (ט) עס וואַר אין דער אַבענדדעמערונג, דער טאַג נייגטע זיך צור דונקעלן פֿינסטערן נאַכט.
- (י) אונד זיעהע! דאַ ווייב טראַט איהם ענטגעגען, בוהלעריש געשמיקט אונד זינגליכקייט עררעגענד.
- (יא) זיא איזט איינע הערומשווערמערין, איינע אויסשווייפּענדע, ניע ראַסטען איהרע פֿיסע צו הויזע.
- (יב) באַלד פֿאַר דער טהיר, באַלד אויף דען שטראַססען, אַן יעדער עקקע לויערט זיא.

זיא

(ו) אשנבי נשקפתי, כפי דעת רוב המעתיקים הוא חלון העשוי מנסרים (גיט טער, טחלוניען) כי כן הוראת שנו בערבי, אך לפי זה לא יולדק היטיב הנפעל נשקפתי (עיין רד"ק בשה"י וראב"ע כאן) כי בחלונות האה הוא רוח' ואינו נראה, והכשדי תרגם כו"ל זערתא (חלון קטן) וא"כ היה נראה, אולם אך לאחר ביטול אליו בהתבוננת ולא לכל עובר, ויהיה תרגומו (אונד וואור: דע נור דורך איין קליינעס פענסטערען זיכטבאר) .

(ז) וארא בפחאים, לא רליתי להרמזי הבאור בפי' הזאת כי ספר משלי הוא לרוב מיועד להתל' הלמו' עם נערים לעירים לימים לכן המשכיל ידוס. ולזה לא אבאר אך מה שהוא מן ההכרח להבנת המלים או הענין, והקורא המשכיל יבין מתרגומי את כוונתי אם גם אנכי שמתמיד לפה.

(ח) עובר בשוק אצל פנה, הה"א במפיק (וא"כ הוא לכנויי) עקרו פנתה כי הנפרד פנה וענינו זוית (כן מלך). יצער, תרגמת מזנין התנאי כי רלה ללכת לדרכו והיא באה לקראתו.

(י) שיח זונה, תיקון זונה (כן מלך) והוא כמו יעטף שית (תהלים ע"ג). ונצרח לב, הכשדי תרגם דמפרדא ליניה דעלימי, וכתב הכנס הרא"א אולי גזר את הפעל הזה משורש לור שהוא הרד"ק בענין הוראת המלה שהיא מן נלר והכוונה משמרת, אך בפי' הפסוק נראים דבריו רחוקים מן האמת (עיין רד"ק שרש נלר וכן מלך כאן), לכן יראה לי הכוונה שזמרת את הלכ לעורר בו התאו'. ויותר נכון עוד בעיני כי נלרת כאן הוא מן יצ"ר (כמו ילכ ונלכ) עיין רד"ק בשרשים האלה, כי אם עי"ן הפעל ל' יתדמו השרשים שפ"הס יו"ד עם חפ"כ נודע, ולכוונה הזאת תרגמתי, ונלרת הוא בינוני הפעול נקל תמורת הפועל כמו בת בבל השדודה ששעורו השודדה ועוד כמוהו.

(יד) זכתי שלמים עלי.
 כלום סעוד גדולה הבינותי
 כי היום הקרבתני נדרי
 ושלמי: (טו) ואמלאך.
 בדי שאמלאך: (טז) מרבדי.
 בגדי קופש ונוי ודוגמתו
 בסוף הספר שנאמר מרבדי
 עשתה לה: רבדתי ערשי.
 קשטתי: חטובות אטון
 מזרים. מהוללות בגדי כלי
 פשתן חשובין הבאי ממזרי
 שם הפשתן מזוי כדכתיב
 גם ישיעי (כז) בוש עובדי
 פשתי. אטון תרגו מיתריה
 אטוניהם: (יז) נפתי
 משכני. הנפתי הריח כמניף
 בסודר בבית מנושם להביא
 הריח מלמעלה למטה.
 ודוגש פירש לי קטורואמר
 שאין לו דמיון: (יט) כי
 אין האיש נביתו. ראיתם
 שסלק הקדוש ברוך הוא
 שכינתו וכל טיב נתן לעמי:
 (ב) לרור הכסף. העיבים
 שנהם הרג: ליום הכסף.
 לזמן המועד הקבוע וכן
 בכסף ליום חגנו (תהלים
 פ"א): (כא) הטתו. לאחתו
 חסר לב אליה: ברב לקחה.
 שהיא למודה להרגיל בכך
 אנשים: בחלק שפתיה.
 בדבור חלקק תדיחני מן
 הדרך: (כב) וכעכס. זה
 ארס נחש: אל מוסר אויל.
 כנחש הממהר לרוץ בשליחו
 הקדוש ברוך הוא ליסר
 האויל המחוייב למקום כ"ה
 בן זה רץ אחריה עד שנכשל
 בה ויפלה חלה את נדדו:
 (כג) כמהר לפור. לרוץ
 אל הפתואינו יודע כי הפת
 נפרש שם בנפש של לפור:
 ועתה

(יג) והחזיקה בו ונשקה לו
 העזה פניה ותאמר לו:
 (יד) זכתי שלמים עלי
 היום שלמתי נדרי:
 (טו) על-כן יצאתי לקראתך
 לשחר פניך ואמצאך:
 (טז) מרבדים רבדתי ערשי
 חטובות אטון מצרים:
 (יז) נפתי משכבי
 מר אהלים וקנמון:
 (יח) לכה נרוה רדים
 עד-הבקר נתעלסה באהבים:
 (יט) כי אין האיש בביתו
 הלך בדרך מרחוק:
 (כ) צרור הכסף לקח בידו
 ליום הכסף יבוא ביתו:
 (כא) הטתו ברב לקחה
 בחלק שפתיה תדיחני:
 (כב) הולך אחריה פתאם
 בשור אל-טבת יבא
 וכעכס אל-מוסר אויל:
 (כג) עד-יפלה חץ כבדו
 כמהר צפור אל-פח
 ולא ידע כי-בנפשו הוא:

משלי ז

באור יח

(יג) ויא ערגרייפט איהן, לעבקאזט איהן,

שפריכט איהן מיט פֿרעכער מיענע אן:

(יד) „וואַהרליך איין פֿריידענאָפֿפֿער ווילל איך ברינגען;

„אונד דיעס מאַהל ווילל איך אויך מיין געליבדע ערפֿיללען.

(טו) „דען איך גינג נור אויס, אום דרך צו בעגענגען,

„דיך צו בעגריסען, אינד פֿינדע דרך.

(טז) „מיט בענדערן האַכע איך מיין בעטט געשטיקט,

„מיט געשטיקטען עגיפטישען ליינען.

(יז) „מיין לאַגער האַכע איך בערייכערט מיט מיררהע, אַלאַע

אונד ציממעט.

(יח) „קאָם לאַם אונז דער לעכע פֿאַלעגען,

„אין וואַללוסט שוועלגען, ביז אַם ליכטען מאַרגען.

(יט) „דען דער הערר איזט ניכט צו הויזע,

„איזט ווייט פֿערריזעט;

(כ) „האַט דען געלדגירטעל מיט גענאָממען;

„קעממט ערשט צור בעשטיממען צייט נאָך הויזע.”

(כא) ויא בעוועגט איהן דורך פֿיעלע איבעררערונג,

פֿערפֿיהרט איהן מיט גלאַטטען וואַרטען.

(כב) אונבעוואוסט פֿאַלגט ער איהר נאָך,

וויא איין אָכס צור שלאַטבאַנק געפֿיהרט,

וויא דער בעטייבעט,

הינגעריסען פֿאַם באַזוליסקען = בליק.

(כג) ביז דער פֿפֿייל איהם דיא לעכער דורכבאַהרט,

זאָ וויא איין פֿאַגעל, דער אינד גאַרן איילט,

אונד ניכט מערקט דאָס עס אום זיין לעבען געשעהען זייא.

דרום

(יד) זכחי שלמים, בלעגי מעגו תשים תהלה בקדשי ה'ואמרה עתה עלי להביא שלמי חודה וכפעס הזאת מולא שפתי אשמור אס גם עד הנה נדרתי ולא שלמתי. ושלמתי עבר במקום עתיד להורות על אמתת הדבר כוודע נדרכי המליכה. (טו) מרבדים רבדתי, כמו רביד הזהב (בראשית מ"א מ"ג). חטבות אטון מצרים, כמו מחטבות חבני היכל (תלי"ק מ"ד י"ב) כלומ מתוקנים במחנה; ואטון יראה לי כי הוא שם פרטי לבנדי פשתן של מצרים (ביטוח). (יז) נפתי, לדעת הרד"ק הוא משרש נוף וענינו הזלת בשמים ומוזה השם נפת. (יח) עד הבקר, עולה ויורד נרוה דודים עד הבקר ועד הבקר נתעלסה באהבתי. (יט) כי אין האיש בביתו, לא אמרה איש, כי לא נחשב צעיניה מאומה (מדברי הראב"ע). (כ) ליום הכסא, תרגמתי כדעת הכשדי שאמר ליומא דעדא כלומר לזמן מיועד: (כב) וכעכס אל מוסר אויל, המאמר הזה הוא מן הסתומי' וסתומי' בספר הזה, כי מה שכירשו בו הרד"ק הראב"ע והרלב"ג ואחרונים אשר הלכו בעקבותם בלתי נאות לפשטות הכתוב כאשר יבין כל מעיין, ולזה בחרתי אנכי בספרו' הוראת המלה הזאת כדעת רש"י (שהוא מדברי חז"ל) שענינו ארס של נחש, אך לדעתי הכונה על ארס של נחש שקורין (באזוליסק) אשר יאמר עליו שאם עיניו מרחוק יביטו בפני בעל חיים יחוג ינוע הנבל חי כשכור עד יגיע אליו ויהיה לו לטרף, ואם כן יהיה אויל כנוי לאיש הנטרף כדעתו כמו אויל הנביא משוגע איש הרוח (הושע ט' ז'), ומוסר איינו מן יסר אך הוא בינוני הפעול מן מסר, כלומר אשר נמסר, ושעור הכתוב: באויל מסור אל עכס. והכשדי תרגם להיך כלבא לאסורא, וכן הוא בתרגום המיוחס לע' זקני', ובתרגום (וואוגטטו) נשה; אולם לכל אלה אין להם מקור בעברית לכן כלל נחשבו. (כג) עד יפלה, תרגמתי ע"פ דעת רש"י ורלב"ג שזה מוסב על הולך אחריה פתאום, וא"כ אין לנו לריבין לסרס הכתו' ויהיה מן כשור עד אויל, מאמר מוסגר.

חללים

(כד) ועתה בנים שמעו לי: הלא חכמה תקרא הלא התור' מכרות עליכם דברי' האמורים למטה בענין:

ח (ג) לפי קרת. תקרה הנחונה על השער ויושבים עליה: תרונה. תזעקנה. מה היא אומרת. (ד) אליכם אישים אקרא: (ו) שמעו כי נגידים אדבר. דברי נגידות ומשיבות: נפתל

ב א ו ר

(כו) חללים, שרש חלל נאמר גם באפיסת כח כמו ולבי חלל בקרבי (תהלים ק"ט כ"ב), ולכוונה הזאת תרגמתי.

ח (א) הלא חכמה, ידבר המליץ מהשתדלו' החכמה להורות לכל אדם את הדרך אשר ילך בוואת המעשה אשר יעשה וחי בהם, ואחר כך יספר מיקרת ותפארת החכמ' כי בה צרא ה' הארץ ומלווא' השמי' וכל כבאס. (ב) בית נתיבות נצבה, נחרתי בדעת הכשדי שתרגס בינת שבילי קימא כי בית הוראתו מקו' או פנימ' (עי' ארשי' לרד"ק). (ג) ליד שערים, אלל כמו והאתנות רעות על ידיהם (איוב א' י"ד). לפי, חלל השער נקרא פה שהוא מוליא ומכניס, וזה גם כוונ' הכשדי שתרג' בסומא. קרת,

כמו

(כד) ועתה בנים שמעו לי: והקשיבו לאמרי פי: (כה) אל-ישט אל-דרכיה לבך: ואל-תתע בנתיבותיה: (כו) כי-רבים חללים הפילה ועצמים כל-הרגיה: (כז) דרכי שאול ביתה: וירדות אל-הדרי-מות:

ח

(א) הלא-חכמה תקרא ותבונה תתן קולך: (ב) בראש-מרמים עלי-דרך בית נתיבות נצבה: (ג) ליד-שערים לפי-קרת מבוא פתחים תרנה: (ד) אליכם אישים אקרא וקולי אל-בני אדם: (ה) הבינו פתאים ערמה וכסילים הבינו לב: (ו) שמעו כי-נגידים אדבר ומפתח שפתי מישורים: (ז) כי-אמת יהגה חכי ותועבת שפתי רשע: